

DOBŘÝ SKUTEK

VALERIJE JAZDOVSKÉHO

PAVEL HÉNIK

DOBŘÝ SKUTEK VALERIJE JAZDOVSKÉHO

Dala by cokoliv za to, kdyby se mohla trochu proběhnout. Nebo si alespoň lehnout na bok a natáhnout nohy. Klec jí neumožňovala nic jiného než ležet na břiše se skrčenými packami, stát anebo sedět. Trvalo to už šestý den v kuse a byla to muka k zbláznění. Navíc ji v nepravidelných intervalech vystavovali nesnesitelnému hluku, až jí z toho třeštila hlava. To ji chtěli opravdu dohnat k šílenství? Když živořila na ulici, občas zažívala drsné chvíle, ale nikdy jí nebylo tak zle jako tady.

V místnosti se náhle rozsvítilo. Zvláštní, v tuhle pozdní odpolední hodinu už tu většinou nikdo nebyval. Pravda, s výjimkou Valerije. Vstala, natáhla krk a vyhlížela svého dobrodince. Doufala, že tím přichozím bude právě on a že se vrátil, aby ji nechal chvíli vyběhat po místnosti. Z mužů, kteří ji krmili a cvičili, byl Valerij jediný, kdo se k ní choval přívětivě. Ostatní k ní přistupovali chladně, jako by pro ně neznamenal nic než jen objekt přísného tréninku.

Už dávno nevěřila v útěk. Výcvikový areál byl až přespříliš střežený na to, aby se jí podařilo dostat nepozorovaně ven. Tohle jí naštepal instinkt. Nebyla přece hloupá, i přes svůj prostý původ si mnohé domyslela. Toužila už opravdu jen po jednom – trochu se proběhnout. V místnosti vládlo ticho a nikdo nepřicházel, a tak se po chvíli znovu poskládala do lehu a apaticky hleděla skrz mříž.

Ucítila ho už na dálku. Ucítila by ho klidně i přes troje dveře! Okamžitě byla opět na nohou. Bezpečnostní zámek cvakl a ocelové dveře se otevřely. Byl to skutečně Valerij, ale jen co vstoupil, okamžitě poznala, že něco není v pořádku. Měl vážnější výraz než kdy předtím a nevolal na ni už z dálky, jako to činil obvykle. Předstoupil před klec, chvíli ji pozoroval a škrábal se u toho na hlavě. Natáhla krk a propnula uši. Pokaždé jí lichotilo, když ji chválil, jak má boltce pěkně špičaté jako nějaký šampión s rodokmenem. Vyplázla jazyk a radostí rychle oddychovala. Jak ráda by Valerije oblízla. Jak ráda by se nechala podrbat pod krkem. Mohla na něm oči nechat. Jen pouhá blízká přítomnost jejího dobrodince ji nabíjela pozitivní energií.

„Lajka, Lajka,“ zamručel polohlasně Valerij a nepřestával se na ni dívat smutným pohledem. „Eto užé približajet sa.“

Instinktivně couvla o pár centimetrů, až se natlačila zadkem na mříž.

„Ně bójsja, ty ně bójsja. Vsjo búdět charašo,“ chlácholil ji rychle a zřejmě na důkaz důvěry prostrčil ruku mříží, aby ji pohladil za uchem.

Hned se mu ochotně nastavila, aby pochopil, jak moc jí je jeho dotek příjemný. Chtěla, aby jí projížděl po srsti co nejdéle. Valerij však vzápětí ruku vystrčil a vsunul ji do kapsy u kalhot uniformy. Chvilí to vypadalo, jako by si tam s něčím hrál. Pak skutečně vytáhl drobný předmět – klíč od její klece.

„Ty búdeš paslušnoj! Panimáješ?“ ujišťoval se předtím, než vsunul klíček do zámku. Upřeně na něj hleděla oddanýma očima a s vyplazeným jazykem. I kdyby chtěla utéct, nebylo by to možné. Po šesti dnech v kleci jí údy docela zdřevěněly. Valerij otevřel dvířka. Vybelhala se ven, pomalým krokem ho obešla a způsobně se posadila vedle něj. Chtěla ho zabezpečit, že opravdu hodlá být hodná, že se na ni může spolehnout. Poklekl a pohladil ji po hlavě. Jeho tvář byla nyní docela blízko, čehož vmžiku využila. Stačilo udělat jeden prudší pohyb blíž němu, aby na něj dosáhla a oblízla mu tvář.

Jeho pohled se na chvíli rozjasnil. „Oj, što ty dělaješ, máleňkaja!“ zvolal zvesela a prsty jí projel srstí mezi ušima.

Vysvětlila si to jako svolení k dalšímu výpadu. Tentokrát mu přešla tvář jazykem hned třikrát, než ji stačil odtáhnout. Znovu se usmál, obejmul ji pažemi a pevně si ji přitiskl k hrudi. Trvalo to jen chvíli, ale jak cítila to vřelé objetí, úplně se jí rozbušilo srdce. Tohle nikdy před tím neudělal!

Z chodby se najednou ozvaly vzdálené kroky. Valerij ji hned vyplašeně pustil na zem a přiskočil ke dveřím, aby je přibouchl. Zřejmě nestál o náhodného svědka projevené něhy. Poslušně si sedla a pozorovala ho, jak stojí u dveří s uchem přitisknutým na ocelový plát. Vše se zdálo v pořádku.

„U měňá jest' padárok dlja těbjá,“ řekl po chvíli a sáhl po velké tašce, kterou si přinesl s sebou. Slovo *dárek* si do psí řeči přeložila jako něco příjemného a začala natěšeně vrtět ocasem.

„Búdeš paslušnoj, panimáješ?“ dodal Valerij a přizvedl přísně ukazovák.

Ani se nehnula a nepřestávala na něj oddaně zírat. Udělala by pro něj přece cokoli!

Valerij roztáhl ucha kabely doširoka od sebe. „Zalezáj!“ přikázal jí a mírně taškou škulbl na znamení, aby zdůraznil smysl příkazu.

Nejistě ke kabele přičichla. Směsice sladkých pachů ji trochu zmátla. Ta věc určitě nepatřila jemu, ale někomu mnohem vonavějším.

„Nu daváj, Lajka! My spěším!“ znervózněl Valerij a znovu zacloumal uchy tašky.

Po chvílce váhání se rozhodla mu důvěřovat. Komu taky jinému? V celém jejím životě na ni nebyl nikdo tak hodný jako Valerij. Opatrně nalezla do tašky a stočila se na dně do klubíčka.

„Charóšaja, sabáka,“ oddechl si Valerij a zacvakl oba zavírací patenty. Nitro kabely pohltila tma.

Nevěděla, co všechno se dělo, když byla ukrytá v tašce. Vnímala houpavý pohyb, když ji Valerij nesl dlouhými chodbami výcvikového areálu. Potom ji vložil do kufru auta, uslyšela nastartování motoru a pak už jen cítila drkotavý pohyb. Zastavili jen jednou. Valerij s někým dlouze hovořil, ale dozadu do kufru se k ní nesly jen huhlavé slabiky, a tak netušila, o čem je řeč. Instinkt jí ale říkal, aby zůstala pěkně zticha a ani se nehnula. Jak se vozidlo opět rozjelo, brzy ztratila pojem o čase a na chvíli usnula. Nebo na dlouho? Vzbudilo ji až vrznutí dvířek kufru. Valerij odcvakl patenty a nahlédl dovnitř tašky.

„Lajka, my dóma!“ zvolal povzneseně.

Jeho dobrá nálada ji vzpružila. Vysoukala se z tašky a olízla mu nos. Zvedl ji do náručí a pronesl domovními dveřmi. Když vstoupil do obývacího pokoje, nastalo úplné pozdvižení. Dvě malé děti, které si v tu chvíli hrály na zemi s dřevěnými kostkami, jak na povel vyskočily a hnaly se k Valerijovi. Natahovaly po Lajce ruce a Valerij jim ji ochotně přenechal. Pružnost končetin už se jí pomalu vracela do normálu, a tak netrvalo dlouho a honila se s dětmi po pokoji jak divá. Valerij to řádění pozoroval opřený o futra dveří. V ruce držel tlustostěnnou skleničku s čirou tekutinou a občas se z ní napil. Po chvíli se po jeho boku objevila milá plavovlasá žena. Valerij jí ovinul ruku kolem pasu a přitiskl si ji k sobě.

Lajka hned pochopila. Musela to být Valerijova žena. Aby ukázala, jak je slušně vychovaná, na chvíli nechala děti dětmi a přihopkala se přivítat i s paní domu.

„Jeléna, éto Lajka. Lajka, éto Jeléna, majá žená,“ pustil se do představování Valerij. Lajka přitom ucítila podivně ostrý pach z jeho dechu, který u něj dosud nezažila. Trochu ji to zmátlo. Způsobně se posadila a zvědavě natáhla krk. Jelena na nic nečekala, sklonila se a začala ji oběma rukama hladit. Hned na to se opět přihnaly děti a brzy už jí kožíšek masírovaly tři páry rukou. Tolik něhy ještě v životě nezažila!

Byl to krásný večer. Milý Valerij dokonce dovolil, aby ochutnala pochoutku sestávající z masíčka zapečeného v těstě, které říkali pirožek. Mňam, to byla dobrota. Celá rodinka si s ní pak hrála až do

pozdních večerních hodin. Bylo vidět, že děti už padají únavou, ale stále se Lajky nemohly nabažit, stejně tak jako ona jich. Maminka dítěta několikrát hnala do postele, prosila, přemlouvala a hrozila, ale nic na ně neplatilo. Nakonec se do toho vložil Valerij a řekl, že klidně můžou jít na kutě, neboť Lajka už u nich zůstane nadobro. Obě děti ho nadšením objaly. Lajka tomu nemohla uvěřit. Tolik štěstí si snad ani nezaslouží!

Seděla poslušně uprostřed místnosti a chodbou pozorovala děti, jak si čistí zuby. Pak jí naposledy pohladily, popřály dobrou noc a odporučely se do hajan. Něco však nebylo v pořádku. Valerij hned na to opět trochu posmutněl. Sedl si k ní na podlahu a znovu jí tak vroucně, jako prve ve výcvikovém centru, k sobě přitiskl.

„Vsjo búdět charašó, Lajka,“ zašeptal jí do ucha a ona znovu ucítila ten divný ostrý pach z jeho úst. Pak jí dlouho do noci drbal kožíšek, než oba usnuli na holé podlaze přimknutí k sobě.

Hned po probuzení pochopila, že čarokrásný sen se rozplynul. Vedle ní stála ta velká kabelka. Musela zpátky, ale jak moc se jí nechtělo! Když jí Valerij do tašky dostával, venku stále ještě vládla noc. Pak putovala opět do kufru, a následovala kodrcavá cesta zpátky. Co jí čeká nyní? Zase šest, možná více dní v úzké kleci? Opět ta odporně mazlavá kašovitá pasta místo mastného pirožku? Opět ty nepříjemné pocity nevolnosti hlavy, které ji trápily, kdykoliv jí vsadili do ulity na šíleném kolotoči? Ne, ani za nic nechtěla zpátky!

Ale musela. Co by taky mohla udělat, prokousat se taškou ven, otevřít si dveře od kufru a vyskočit za jízdy z auta? To by nikdy nedokázala. A navíc – přece dala Valerijovi slib svým oddaným pohledem. Ten nemohla porušit. Zradila by ho, zradila by sama sebe.

Valerij ji přivedl ke kleci, ale nevsadil ji do ní. Nechal ji nejdříve nažrat a pak jí vzal na vodítko a vedl ji dlouhou chodbou do jiné místnosti. Vstoupili do rozlehlé haly. Uprostřed stál podivný plechový předmět, v jehož nitru se nacházel úzký prostor, připomínající trochu křeslo, které viděla včera u Valerije v obývacím pokoji. Jen na něm byla spousta knoflíků a lezlo z něj několik hadiček. Lajka v životě nic podobného neviděla. Tohle nevěstilo nic dobrého. Instinktivně začala couvat, až se vodítko úplně napnulo.

Přistoupili k ní dva cizí muži v šedých, nevábně páchnoucích overalech. Jeden ji chytil hrubými prsty za kůži na zátylku, druhý odpoutal obojek a chystal se jí nasadit trojitý popruh, který do té doby nikdy neměla. Lajka sebou přitom škubala a snažila se hrubiánům vysmeknout, ale nebylo jí to nic platné. Prsty jí ještě pevněji sevřely kůži a přezka se jí utáhla těsně kolem krku. Když jí

přenesli k oné plechové věci, vyděšením skoro nemohla dýchat. Hned jí to došlo – chystali se ji vstrčit dovnitř. Proto ty nekonečně dlouhé dny v úzké kleci! Opět sebou začala divoce zmítat, ale čtvery silné paže ji nakonec přemohly, vecpaly mezi dva bílé mantinely a přikurtovali k oku na stěně.

Nechtěla se s tím smířit. Vrhla vyplašený pohled směrem k Valerijovi. Tohle přece nemůže dopustit! On však stál nehybně na tom samém místě a od ruky mu ještě pořád viselo vodítko, obojek ležel rozepnutý na zemi. Mlčel a jen na ni upřeně hleděl tím nejsmutnějším pohledem, jaký kdy u člověka viděla. Skoro ho nepoznávala. Tvář měl pokřivenou, oči zalezlé hluboko do důlků, rty sevřené do úzké štěrbině. Jeho mimika byla ztvrdlá na kámen. A v tu chvíli si uvědomila, jak usilovně se brání slzám. Přišlo jí, že už ji skoro ani nevnímá.

A tak se rozhodla udělat něco šíleného, čeho se nikdy předtím ve výcvikovém centru nedovázila. Hlasitě zaštekala. Zaštekala na *svého* Valerije. Chtěla se rozloučit s nejlepším přítelem, jediným člověkem na Zemi, který jí kdy měl upřímně rád. A ona měla upřímně ráda jeho, přestože jí instinkt vysílal signál, že je to právě on, kdo ji nyní posílá na smrt.

Věnováno památce fenky Lajky, která dne 3. listopadu 1957 zahynula vlivem stresu a přehřátí na palubě družice Sputnik 2. Lajka byla historicky prvním živým tvorem, který se dostal na oběžnou dráhu Země.